

نگارش ۳

درس سوم

قطعه ی ادبی

قطعه ی ادبی متأثر از حالات عاطفی همراه با شور و احساس نویسنده با بهره گیری از خیال حاصل میشود و به ...شرط کوتاه نویسی

شاید بتوان گفت

ادبیات نوعی نوشته است که نه تنها بر مبنای داستانی یا تخیلی بودن ، بلکه بر این اساس که زبان را به شیوه ی خاصی به کار می گیرد ، مورد توجه است.

در واقع نمایشگر درهم ریختن شکل سازمان یافته ی گفتار متداول است.

زبان معمول را دگرگون می کند.

نیرو می بخشد ، زیبا می کند و آن را شیوه هنری می بخشد.

ادبیات وسیله ای برای انعکاس واقعیت ها در آینه ی زیبایی هاست.

اثر ادبی ، مجموعه ای از دل خواسته هایی ست که در نقش های صدا ، صورخیال ، آهنگ ، خیال و احساس ، اجزای جمله را با مخاطب مرتبط می کند. و با آشنایی زدایی ، رنگ و لعاب صور خیال را آشناتر می کند و به زبان ، جانی دوباره می بخشد و اشیا و پدیده ها را برای ما قابل درک تر می نماید.

حتی گاهی هم انحراف از هنجارهای زبانی که متقابل زبان متداول روزمره ی گفتاری ما قرار میگیرد.

نثر یا قطعه ی ادبی حتی حوزه ای شاید فراتر از شعر ندارد اما همین که نوشته را زیباتر می کند و توجه همرا به خود جلب می کند.

هر واژه ای برای خود دارای «صوت» و «معنا» و «آهنگ» است. برای استفاده از واژه ها در متن باید به هر سه آنها توجه کرد و تلاش کرد تا بهترین واژه را از هر سه جهت انتخاب کرد.

همچنین هر کلمه تاریخ و جغرافیای ادبی خاص خود را دارد که معمولا

دو چیز را با خود حمل می کند:

اطلاعات*

(حس) جنبه های خیال انگیز*

در نوشته های حسی مانند شعر بیشتر معانی حامل پیام خاصی هستند

... شراب، ساغر، ساقی و می و

نویسنده قوی کسی است که با انتخاب کلمات مناسب هم اطلاعات را منتقل کند و هم حس مخاطب را تحریک کند

برای قوی شدن متن باید اطلاعاتی که می خواهیم منتقل کنیم را به حس و طبیعت مرتبط کنیم. این طوری متن تان هم خیال انگیز خواهد بود و هم واقع بینانه.

مثل:

بیان فاصله: سه تیر پرتاب

کوتاهی زمان: یک چشم بر هم زدن

نشان دادن سهولت: مثل آب خوردن

و باید نوشت و نوشت تا این انگیزه ی نوشتن در وجود خودمان و بعد دانش آموزان تقویت بشود.

رسالت ما در تدریس نگارش همین هست که متاسفانه از طرف خود ما کمرنگ دیده میشود.

t.me/adabiate10

سادگی یعنی توجه داشتن به زبان مخاطب، زبان موجود و جاری در بین مردم، نه زبان لغت نامه ای، دانشگاهی و علمی در سادگی معیار تاثیرگذاری است نه مفهوم رسانی صرف.

یکی از مهمترین روش ها برای ساده نویسی و روان نویسی رجوع به زبان و فرهنگ مردم است. اصطلاحات و کنایات رایج در زبان مردمی.

از ویژگی های زبان مردم تنوع و کثرت جایگزین هاست.

نویسنده خوب کسی است که با مردم و زبان مردم ارتباط زیادی داشته باشد.

برداشت اشتباه ما از زبان این است که فکر می کنیم زبان یک امر کتابی و مکتوب است، درحالی که زبان یک مقوله شفاهی است و بعدها مکتوب و مدون شده است.

دقت نظر در ضرب المثل ها برای رسیدن به فرهنگ مردم بسیار مفید است

همچنین مراجعه به لغات و کنایات و ترکیبات مردمی.

برای اینکه دایره لغات خود را افزایش دهیم به فرهنگ شفاهی مردم و یا خرده فرهنگ ها مراجعه کنیم.

البته با توجه به مطالب آموزشی کتاب و بعد از انتخاب موضوع و نگاه تازه تر به پدیده ها و استفاده از آرایه های ادبی برای آغاز مناسب و متفاوت از سایر نوشته ها باید این نکته را هم در نظر بگیریم که ساده و روان بنویسیم.

و البته ساده نویسی به معنی محاوره نویسی نیست.

جاهایی از جمله های دیالوگی آن هم در داستان استثناء است.

محاوره نویسی نوعی دوپینگ است که جز در خاطره نویسی معایبی دارد.

از جمله اینکه نویسنده را دچار یک صمیمت کاذب و فانتزی می کند. نویسنده را شیفته متن خود می کند و این اول بدبختی نویسنده است.

نکته ی مهم دیگر هم اینکه لهجه نویسی و یا شکسته نویسی کلمات هم ممنوع است .
باید توجه کنیم که مخاطب لهجه ندارد و صدایی او را همراهی نمی کند. او تنها با نوشته و متن ارتباط دارد .
لهجه نویسی دایره مخاطبان را محدود می کند. ما به جای استفاده از لهجه ها میتوانیم از شکسته کردن جملات و جا به جایی ارکان جمله استفاده کنیم تا یک متن دلچسب و زیبایی خلق کنیم .

و اما نکته ی مهم تر :

تفاوت بین قالب شعری قطعه با قطعه ی ادبی

همان طور که شما عزیزان ادیبیم می دانید هر کلامی که از وزن عروضی و قافیه واحد برخوردار باشد، آن کلام شعر است نه نثر.

شعر مبتنی بر پایه های مشخص است. این پایه ها شعر را مستحکم می کنند. اما نثر اینگونه نمی باشد.

در نثر هدف رساندن پیام است به مخاطب؛

اما در شعر هدف تنها انتقال نیست، تأثیر و لذت نیز جزء هدف است.

در نثر ادبی از صنایع بدیع و بیان زیاده تر از معمول استفاده می شود و به دلیل وجود این صنایع، تأثیرات آن، بیشتر از نثر معمولی است.

چیزی که این نوع نثر را از شعر جدا می کند ، نوع کششی است که قدرت تأثیر گذاری شعر را افزایش می بخشد.

در نثر نویسنده مجبور نیست از صنایع بدیع و بیان استفاده کند اما در شعر، شاعر ناچار است کلام خود را با تصویر و خیال انگیزی در هم آمیزد.

و به این دلیل بیشتر، خیال را از عنصر اساسی در شعر برشمرده اند.

دست نویسنده در نثر بازتر است. می تواند از کلمات راحت تر استفاده کند ولی در شعر اینگونه نیست.

شاعر نمیتواند از هر نوع کلمه استفاده کند.

نثر تابع قوانین دستوری است.

هر کلمه جای مشخص خود را دارد.

اما در شعر، شاعر ملزم نیست که تابع دستور باشد. شاعر با درهم ریختن شکل دستوری کلام، به آن، صورت شعری بخشیده است.

نثر اغلب در بعد خاصی و در زمان معینی شکل می‌گیرد از این جهت همیشه با تاریخ خود همراه است.

شکل خود را در زمان و جهت خاصی آشکار می‌سازد؛ ولی شعر با تاریخ خود حرف نمی‌زند.

برای نمونه:

با واژه های : فنجان ، خیره ، چراغانی

یک جمله ی ادبی و پیامکی بنویسید

نوشته های همکاران

انعکاس چراغانی آسمان در فنجان خیره کننده بود ✓

فنجان که شکست، خیره شد به چراغانی خویش ✓

به تصویر چراغانی آسمان در فنجان چایم خیره شدم ✓

بزم چراغانی و من خیره به فال فنجان ✓

دلم را چراغانی راهت کردم و خیره به عکس تو در فنجان مینگرم ✓

فنجان جای در دست به چراغانی شهر خیره شدم ✓

چراغانی شهر در دل فنجان چای خیره کنندست ✓

!من و یک کوچه خاطره ✓

من یک عالمه حس شیرین فاصله

خیره به فنجان و نور چراغانی شیپره

چشمانم به چراغانی فنجان چای خیره شده بود ✓

فنجان چراغانی در دل ✓

بیهوده گرد جهان خیره می شویم

عزیزان متوجه شدید که با همین واژه های کن ، تصویر سازی های خیال انگیز زیبایی میتوان نوشت

با گسترش این جمله ها به متن ادبی یا قطعه ی ادبی می رسیم که هم تفکر برانگیز و هم آشنایی زدایی قشنگی خواهد داشت.

قطعه ی ادبی نباید در همین جملات پیامکی محدود شود و نه خیلی طولانی شود.

تو خیره به فنجان و من محوتمشای دوچشمان چراغانی تو ✓

فنجان چراغانی چای ✓

چراغانی خنده به لب فنجان چای

در چراغانی چشمانت ✓

مهمانم کن

می خواهم فنجان ها را مست کنم

وقتی در نگاهت خیره می شوم

t.me/adabiate10

عزیزان متوجه شدید که با همین واژه های کم ، تصویر سازی های خیال انگیز زیبایی میتوان نوشت.
با گسترش این جمله ها به متن ادبی یا قطعه ی ادبی می رسیم که هم تفکر برانگیز و هم آشنایی زدایی فشنگی خواهد داشت.
قطعه ی ادبی نباید در همین جملات پیامکی محدود شود و نه خیلی طولانی شود .

t.me/adabiate10

گروه دبیران ادبیات کشور

تهیه و تدوین: بانو نوا اسدی.